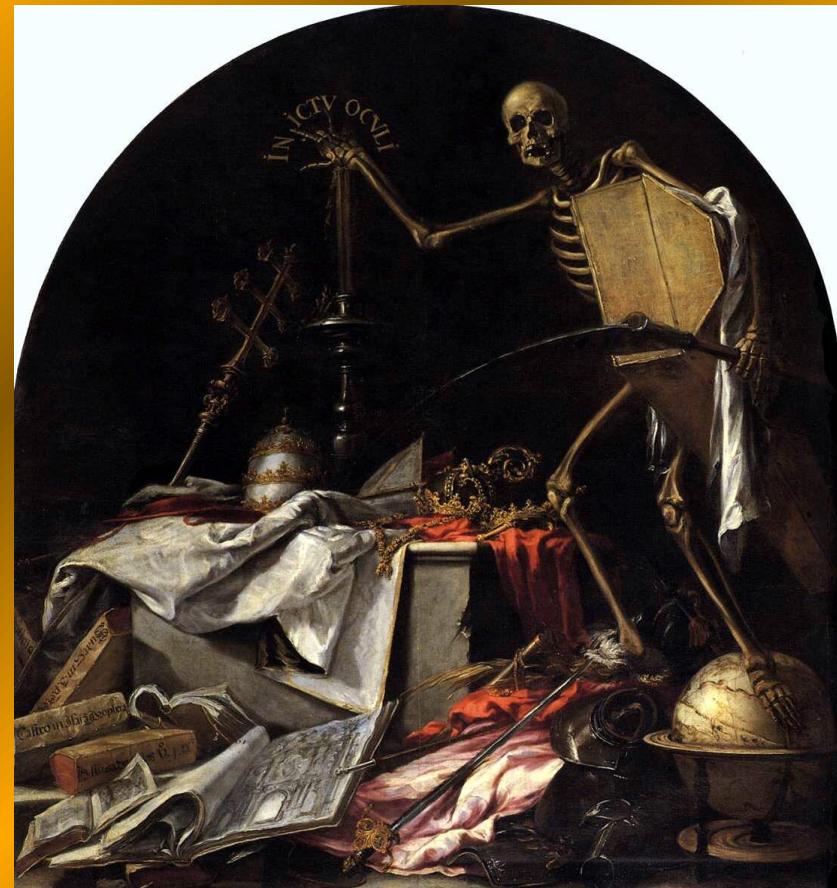
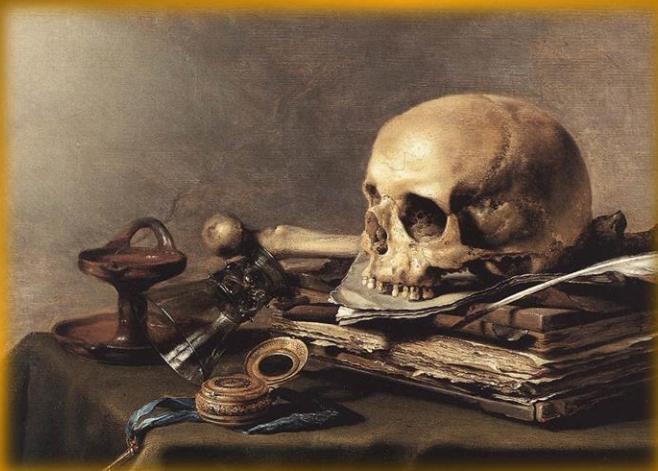

Między niebem a ziemią – barokowe kontrasty

1. POLSKA SZTUKA BAROKOWA

HARMONIA SPRZECZNOŚCI

Barok (z portugalskiego *barroco* – perła o nieregularnym kształcie, z włoskiego – dziwność, nietypowość) to jedyny styl posiadający jednolitą formę stylową, która była w stanie zaspokoić potrzeby wówczas żyjących ludzi. Barok przeniknął wszystkie dziedziny życia: sztukę, architekturę, muzykę, literaturę, umebłowanie, kostiumy i fryzury. Sedno stylu leży w śmiałości i rozmachu w modelowaniu bryły i rozczłonkowaniu wnętrza, a także w symetrii i równowadze. Wnętrze budowli często charakteryzuje się wyszukanym wystrojem rzeźbiarsko-malarskim (stosowany jest marmur, gips, sztukaterie i stiuki).

Najważniejsze cechy baroku:

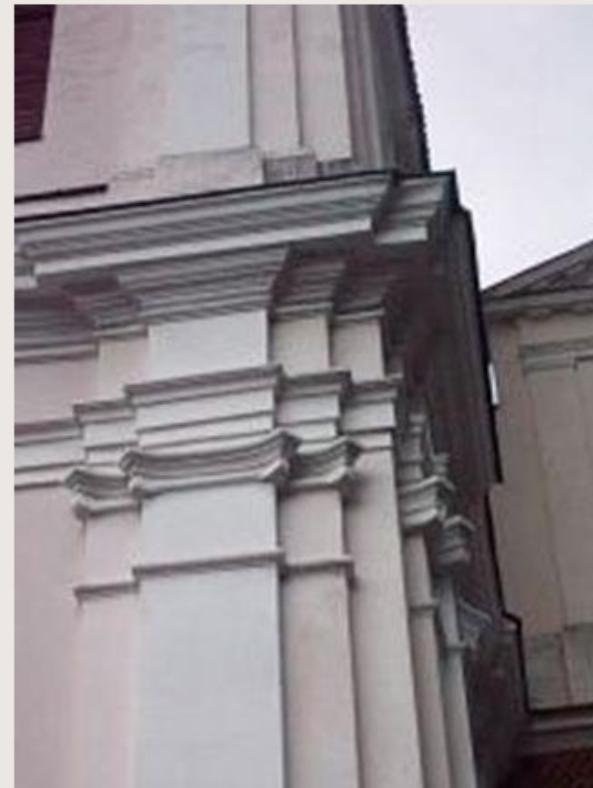
- Oryginalność
- Bogactwo środków
- Emocjonalność
- Tematyka religijna i mitologiczna
- Nawiązywanie do kultury ludowej, współczesności oraz codzienności

Gzymys

Najważniejsze cechy baroku:

- Duża rola koloru
- Ruch i wrażenie niepokoju
- Wydobywanie światłem dominanty
- Monumentalizm
- Dynamika, ekspresja
- Kontrast

Pilastry

Rzeźba baroku

Rzeźba baroku wzorowała się na antyku. Tworzono z marmuru, drewna, brązu i stiuku. Charakteryzowała się ekspresją uczuć, kontrastem światłocieniowym oraz kompozycją asymetryczną. Najwybitniejszym przedstawicielem był Giovanni Lorenzo Bernini.

„Ekstaza św. Teresy”
Giovanni Lorenzo Bernini

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE STYLU BAROKOWEGO

MONUMENTALIZM BUDOWLI

DYNAMICZNE KOMPOZYCJE

SYMETRIA I RÓWNOWAGA

BUDYNEK ZWIEŃCZONY TYMPANONEM

ZWIĘLKROTNIONE GZYMSY

ELIPSA, ŁUKI (CZĘSTO PRZERYWANE)

BOGATA DEKORACJA RZEŹBIARSKA (POSTACI PRZEDSTAWIONE W RUCHU)

ILUZJE MALARSKIE - CO JEST RZECZYWISTOŚCIĄ, A CO WYOBRAŻENIEM?

RZEŹBY W NISZACH

WOLUTY

OBRAMIENIA OKIEN I DRZWI
(BYWAJĄ) SILNIE PODKREŚLONE

Najwybitniejsze barokowe realizacje architektury sakralnej przedstawiają się następująco:

Kaplica Wazów na Wawelu

Kościół św. Franciszka Salezego w Krakowie,

czyli kościół sióstr wizytek

**Kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krakowie,
pierwsza budowla architektury barokowej w Krakowie;
W panteonie w podziemiach kościoła pochowany jest
ks. Piotr Skarga oraz Sławomir Mrożek.**

Kościół św. Anny w Krakowie, kolegiata akademicka

**Kościół Najświętszego Imienia
Jezus we Wrocławiu**

Kościół jezuitów w Poznaniu

Sanktuarium Maryjne w Świętej Lipce w województwie warmińsko-mazurskim

<https://www.youtube.com/watch?v=TudgRLHxI8Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=87Elq5WVyFk>

<https://www.youtube.com/watch?v=RRL5DHDfUy0>

<https://www.youtube.com/watch?v=Qo3mtx0cgdY>
<https://www.youtube.com/watch?v=qx2bRMKn3Kg>

W baroku budowano nie tylko kościoły, ale też pałace. Doskonałym przykładem barokowego pałacu jest wzorowany na Wersalu Wilanów. Ze skromnego dworku został on rozbudowany przez Jana III Sobieskiego. Budynek jest obszerny, lecz niski. Dopiero dekoracja czyni z niego prawdziwe dzieło sztuki barokowej. Ściany obite są cennymi tkaninami, a sufity pokryte malowidłami, które przedstawiają rozliczne boje króla Jana III Sobieskiego.

Siedzibę królewską otacza piękny ogród w stylu francuskim.

<https://www.youtube.com/watch?v=2KE96dgiBy0>

<https://www.youtube.com/watch?v=xDdQZHSNNOQ>

Typowymi motywami polskiego malarstwa barokowego były wywodzący się ze średniowiecza **danse macabre** oraz portrety trumienne, które odgrywały ważną rolę podczas ceremonii pogrzebowej.

Dar mo się w Spierasz pod hoki
Gdy ułez Smiercia idzieš skoki
Rusz się skrzesta choc nie racysz
Gdy te skocze w Oczach bacysz

Twe y tego Dziecka Zarły
Zapieniądz teraz nie Warty
Tu to Sek się Wydworować
Zebu z Smierią nie tańcować

Taniec śmierci
w kościele
bernardynów
w Krakowie

y Lar to nie zwycięzony
Stobą mam być zielnożonny
Wszystka moc Cesarska moja
Schnie gdy się sknie ręka twoia.

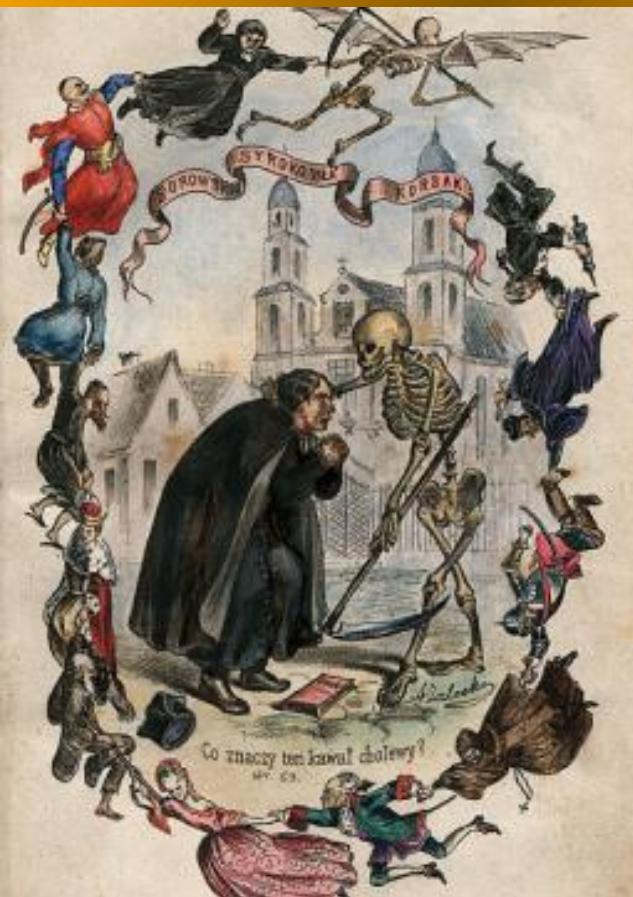
Ciekawostka

Józef Baka to polski poeta późnego baroku, jezuita, misjonarz, kaznodzieja i hagiograf. Obok Benedykta Chmielowskiego, Elżbiety Drużbackiej i Jędrzeja Kitowicza jeden z bardziej znanych przedstawicieli kultury czasów saskich. Jego „*Uwagi śmierci niechybnej*” to skrajne spełnienie barokowej estetyki, dziś już powszechnie uznane za arcydzieło. Dawniej uznawano je za przykład skrajnie złego smaku poetyckiego czy wprost grafomanii. Dzisiaj historia literatury znajduje w twórczości Baki elementy poezji metafizycznej. Podkreśla się też mistrzostwo *Uwag* jako wizjonerskiej groteski porażającej wizją świata ogarniętego przez destrukcyjną władzę śmierci.

Ks. Józef Baka SJ
Uwagi o śmierci
niechybnej
wierszem wyrażone

**„Śmierć babula,
Jak cybula
Łzy wyciska,
Gdy przyciska.”**

<https://www.youtube.com/watch?v=903GZKqeBeQ>

**„Śmierć niemodna, kiedy
głodna,
Na żąb bierze w cudnej
cerze
Z rumieńcem i wieńcem
Panienki w trunieńki.”**

**„Łasyś zbytnie
na cukierki,
Jabłka, gruszki
i węgierki:
Śmierć jawna,
niestrawna
Połyka młodzika.”**

W baroku zaczęły się też cieszyć wielką popularnością pielgrzymki do kalwarii.

**Sanktuarium pasyjno-maryjne
w Kalwarii Zebrzydowskiej
w Małopolsce**

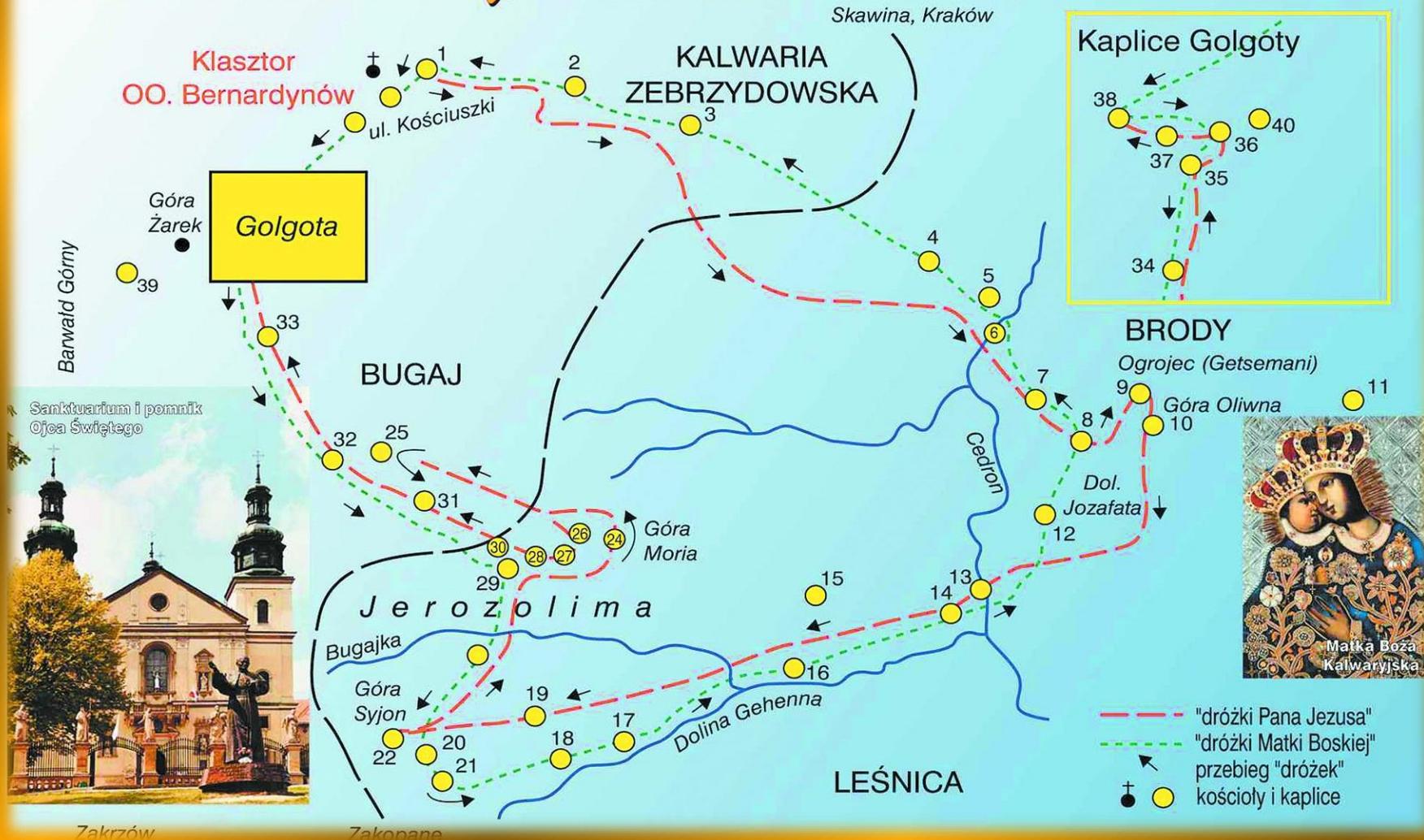
<https://www.youtube.com/watch?v=xQ5QoE0LjFE>

<https://www.youtube.com/watch?v=XkRqZr-4O9Y>

KALWARIA ZEBRZYDOWSKA - DRÓZKI

2. Polska literatura barokowa – między sacrum a profanum

Wczesny barok kształtał się na przełomie XVI i XVII w., kiedy jeszcze rozwijała się literatura renesansowa. Obok najwybitniejszych poetów późnego renesansu, pojawiły się w tym czasie twórcy krytycznie oceniający renesansową koncepcję poszukiwania ziemskiego szczęścia i harmonii. Nowi poeci, Mikołaj Sęp Szarzyński i Sebastian Grabowiecki, pojmowali życie jako epizod otwierający drogę do życia wiecznego, odwoływali się do dualizmu ludzkiej natury, w której tylko to, co duchowe, jest trwałe, a tym samym jest jedyną wartością. Z tych rozważań wyrasta barokowy nurt poezji metafizycznej.

<https://www.youtube.com/watch?v=2Fj2047JKKc>

<https://www.youtube.com/watch?v=qBuYHGVsOqQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=s7bXTjyGqml>

<https://www.youtube.com/watch?v=mSsIFnWNPFM>

< Mikołaj Sęp Szarzyński

Mikołaj Sęp-Szarzyński - Sonet IV.
„O wojnie naszej, którą wiedziemy
z szatanem, światem i ciałem”

Pokój – szczęśliwość, ale bojowanie
Byt nasz podniebny. On srogi ciemności
Hetman i świata łakome marności
O nasze pilno czynią zepsowanie.

Nie dosyć na tym, o nasz możny Panie!
Ten nasz dom – ciało, dla zbiegłych lubości
Niebacznie zajrząc duchowi zwierzchności,
Upaćć na wieki żądać nie przestanie.

Cóż będę czynił w tak straszliwym boju,
Wątły, niebaczny, rozdwojony w sobie?
Królu powszechny, prawdziwy pokoju,
Zbawienia mego jest nadzieja w Tobie!

Ty mnie przy sobie postaw, a przepiecznie
Będę wojował i wygram statecznie!

S E T N I K
R Y M O W D V C H O -
W N Y C H.

SEBASTYANA GRABOWIECKIE
GO. SEKRETARZA K. I. M.

W Krakowie/
Drukarni Andrzeja Piotrkowczyka.
Roku Państwego 1590.

Mój wiek czasem krótkim jak sznurem zmierzony,
A jako granicą pewną obtoczony,
Więc jak jest nietrwały, Ty wiesz, a pijana
Wodna słusznie się zda z nim być porównana.

Wyrwi z grzechów, proszę, a w nich upadłego
Nie dawaj na wzgardę człowieka lekkiego.
Ulży ręki swojej, bo mnie zwojowała,
A sna na pośmiech wzdać już się zgotowała.

Nieszczęsny jest żywot człowieka grzesznego,
Pajęczynie równe wszystkie sprawy jego;
A jako mol szatę, tak one żal kazi,
Które więc zła wola od Pana odrazi.

Wysłuchaj me prośby, a na łkanie moje
Niechaj otworzone będą uszy Twoje,
Abym k sobie przyszedł, chciej sfolgować mało,
Niż ci duszę wróćę, a ziemi dam ciało.

PODSUMOWANIE:

BÓG:

- *jedyna nadzieja człowieka uwikłanego w zło świata;
- *karzący za zło, ale miłosierny;
- *jedyny cel miłości człowieka;

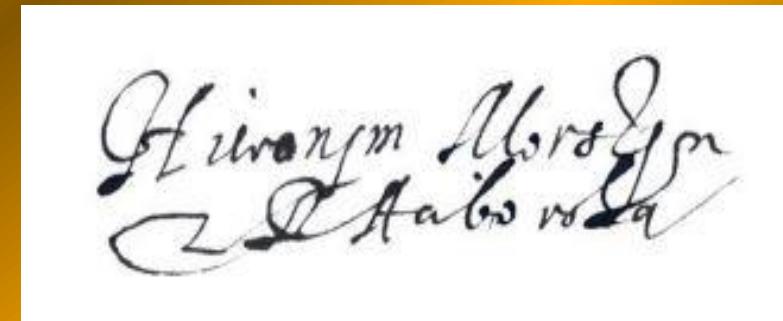
ŻYCIE:

- *ciągłe bojowanie- ze sobą samym, ze złem i ze światem;
- *dramatyczna droga ku wiecznemu szczęściu;
- *sprawy ziemskie są przemijalne i nietrwałe;
- *człowiek jest „wątły, niebaczny, rozdwojony w sobie”;

ŚWIAT:

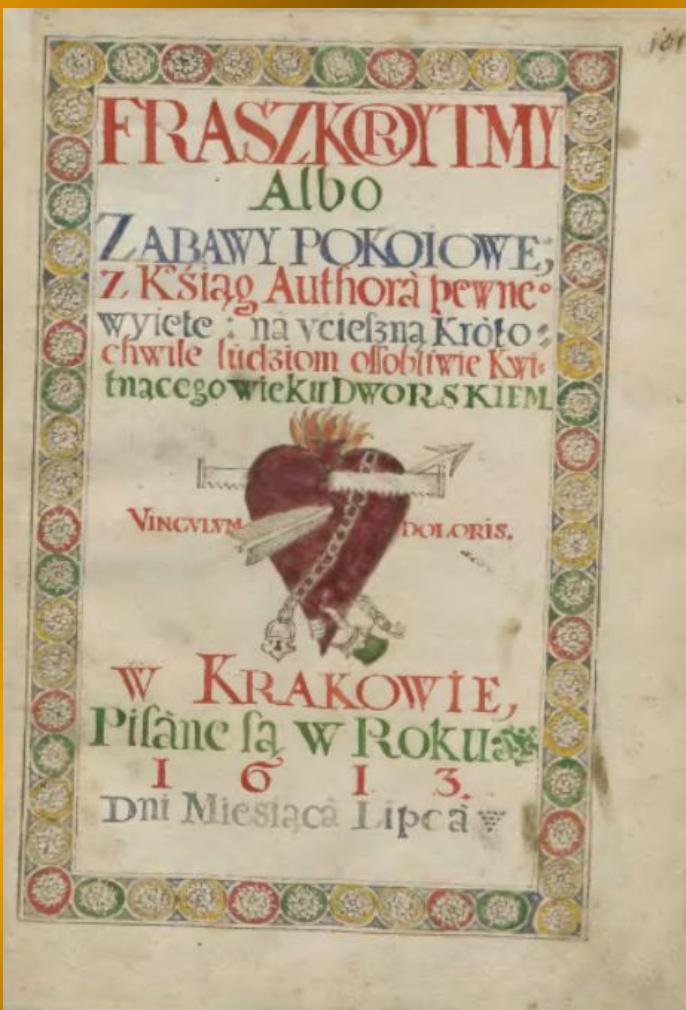
- *jest dla człowieka wrogi;
- *to siedlisko zła i królestwo szatana;
- *rozkosze tego świata są zwodnicze i nie dają prawdziwego szczęścia;
- *wszystko, co zbudowane ludzką ręką jest przemijalne, rozsypuje się w gruzy.

Ważny nurt liryki baroku stanowi poezja „światowych rozkoszy”, reprezentowana przez Hieronima Morsztyna, młodego Kaspra Twardowskiego i Szymona Zimorowica.

Hieronim Morsztyn (ur. ok. 1581, zm. ok. 1622) to polski poeta wczesnobarokowy, pisarz i tłumacz, którego erotyki, hedonizm i zachwyt nad światem były prekursorskie w polskiej poezji. Autor „Historii uciesznej o zacnej królewnie Banialuce” – pierwszej polskiej baśni magicznej – i tomu poetyckiego „Światowa Rozkosz”.

„Bezpieczniej jest w zielonym namiotku z dziewczyną,
Na wdzięcznej lutni grając, leżeć pod pierzyną
Niż tarcz i ostrogrotną kopiją piastować
Albo ciężką przyłbicą czuprynę prasować.”

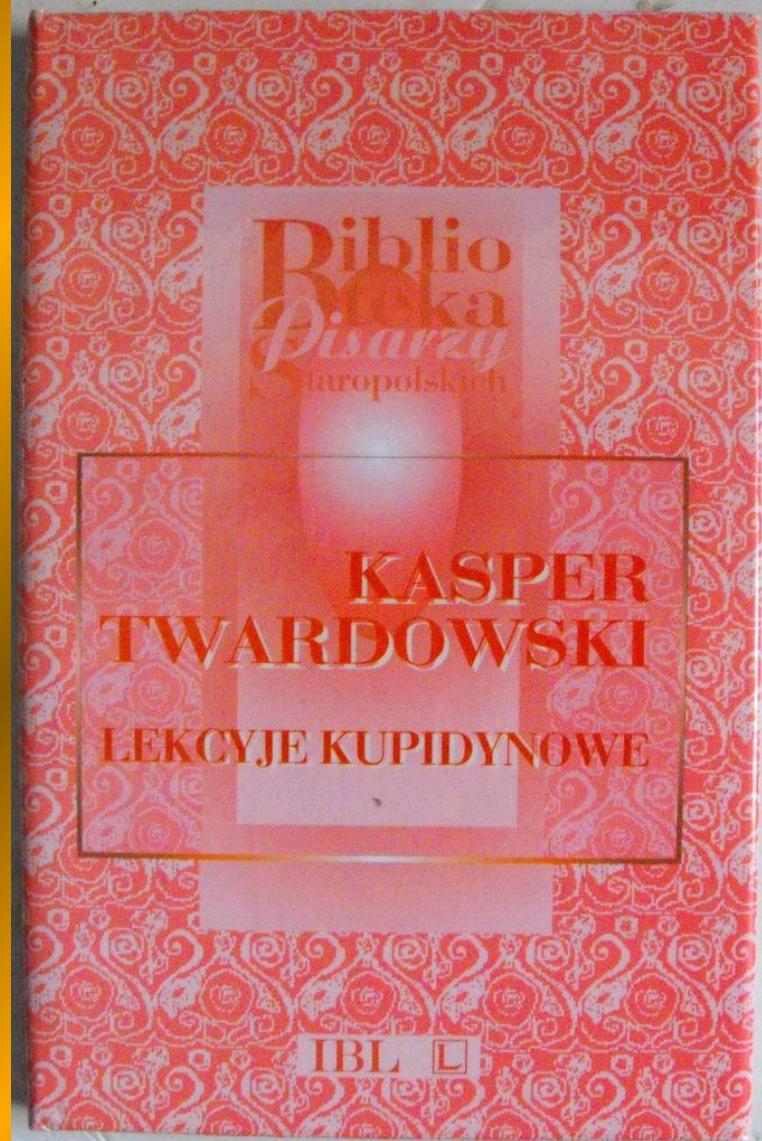
<,,Fraszkorytmy albo zabawy pokojowe”

**Kasper Twardowski (ur. w 1593 r.
w Samborze, zm. przed 1641) – poeta
obyczajowy, religijny, okolicznościowy
wczesnego baroku, zaliczany do tak
zwanych „poetów metafizycznych” lub
„metafizyczno-dewocyjnych”.**

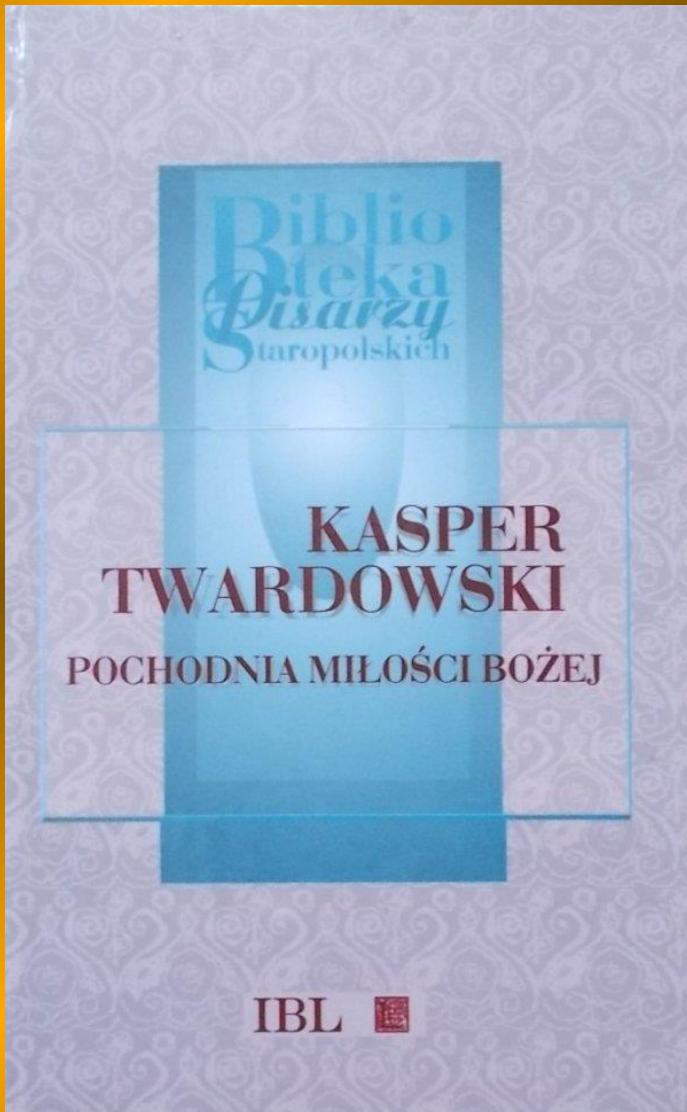
putto

**„Acz mi się wierzyć nie do końca chciało,
żeby mię szczęście takie potkać miało:
bez żadnej pracy, bez żadnej trudności
tak przedko dostać wzajemnej miłości.”**

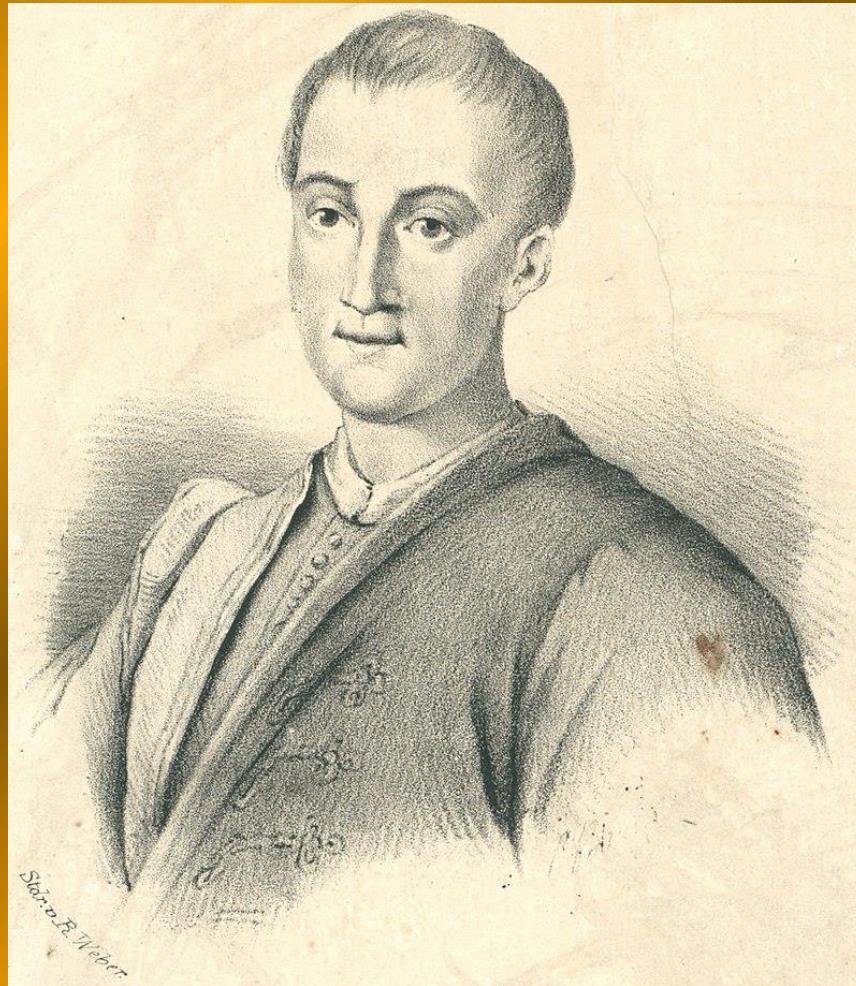
<https://www.youtube.com/watch?v=zVJT2lNdG6M>

**„Panno, co ręką Boską z dwunastu gwiazd wity
Nosisz na swojej głowie wieniec znakomity
I coś niedostatniemu nowożenie wina
Z wody uczynionego zjednała u Syna,
Ty sama, Opiekunko, z wielkiej łaski twojej
Nastrój głos smutny lutni tępej pieśni mojej!
Do ciebie serce swoje z rękoma podnoszę,
Ciebie i Syna twego o ratunek proszę!”**

IBL

Szymon Zimorowic, (ur. 1608 we Lwowie, zm. 21 czerwca 1629 w Krakowie) – polski poeta epoki baroku. Na wesele starszego brata, Józefa Bartłomieja, napisał poemat miłosny „*Roksolanki, to jest ruskie panny*”, złożony z 69 pieśni, śpiewanych na przemian przez chłopców i dziewczęta.

**„Kochaneczku, mój kwiateczku,
milszy nad roże,
nad lilije, konwalije
i co być może
przyjemnego w pięknym lecie,
kiedy bierze na się kwiecie barwę
różliczną!**

**Twa osoba, twa ozdoba,
mój oblubieńce,
i nad zioła, owo zgoła
i nad młodzieńce,
których teraźniejsza chwila
młodością przyozdobiła,
barziej jest śliczną...”**

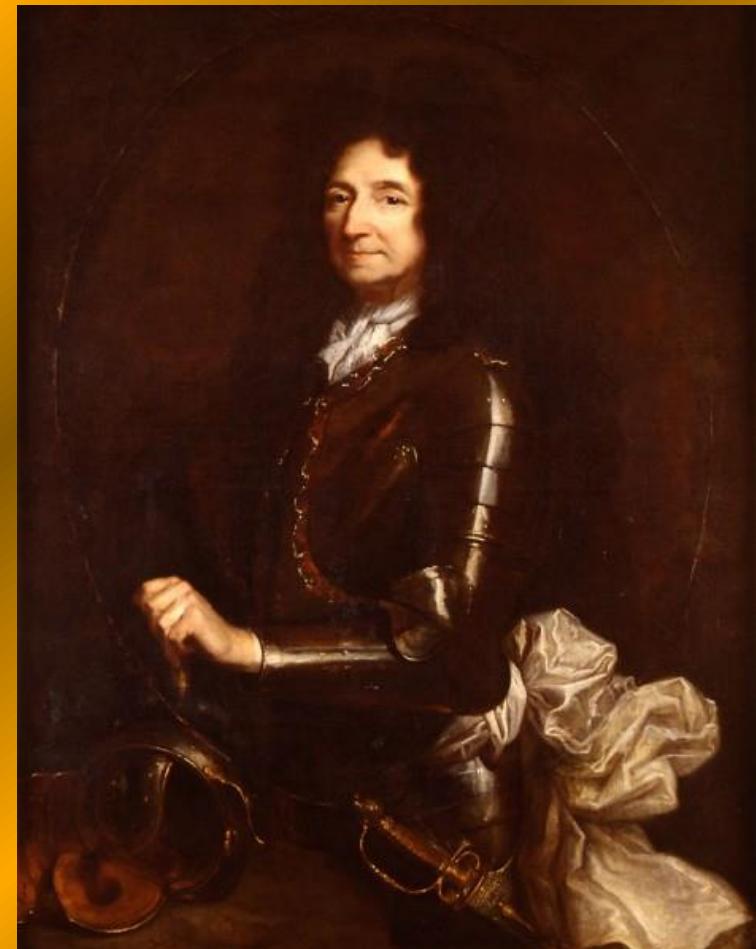

Barok dojrzały przypada na środkowe lata wieku XVII. W życiu kulturalnym coraz częściej widać już dążenie ośrodków kontrreformacyjnych do wcielania reform soboru trydenckiego, choć to jeszcze nie okres największej ofensywy. W okresie tym następuje rozwitk liryki barokowej. Jej mistrzem był Jan Andrzej Morsztyn, który korzystał z europejskiego *nurtu poezji marynistycznej*. W okresie dojrzałego baroku tworzy także Daniel Naborowski.

Jan Andrzej Morsztyn,
(1621 – 1693) polityk, poeta, ambasador Rzeczypospolitej w Królestwie Francji, przywódca stronnictwa profrancuskiego, czołowy przedstawiciel polskiego baroku dworskiego, marinista, pradziad króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Autor zbiorów poetyckich:

„Lutnia” oraz „Kanikuła abo Psia Gwiazda”.

Nurt dworski rozwijał się na dworze królewskim i dworach magnackich. Jego reprezentanci operowali wyrafinowaną formą, zaś w warstwie tematycznej skupieni byli na różnych obliczach erotyki i flirtu pałacowego. Poezja dworska miała zaskakiwać odbiorcę, dowodzić mistrzostwa autora, wreszcie bawić i uatrakcyjniąć uczty oraz rozmaite dworskie spotkania. Najznakomitszym poetą tego nurtu był Jan Andrzej Morsztyn.

Marinizm / konceptyzm to styl poetycki stosowany często w literaturze barokowej. Charakteryzowała go efektowna forma utworu, nadużywanie metafor oraz różnorodne chwyty stylistyczne, takie jak: aliteracje, anafora, paradoksy, inwersje, parentezy, hiperbole.

<https://www.youtube.com/watch?v=zBhrNhNej2I>

<https://www.youtube.com/watch?v=xedkAf-53zE>

„Oczy są ogień, czoło jest zwierciadłem,
włos złotem, perłą żąb, płeć mlekiem zsiadłem,
Usta koralem, purpurą jagody,
Póki mi, panno, dotrzymujesz zgody.
Jak się zwadzimy: jagody są trądem,
Usta czeluścią, płeć blejwasem bladym,
Żąb słupią kością, włosy pajęczyną,
Czoło maglownią, a oczy perzyną.”

„NIESTATEK”

„Prędzej kto wiatr w wór zamknie, prędzej i promieni
Słonecznych drobne kąski wżenie do kieszeni,
Prędzej morze burzliwe groźbą uspokoi,
Prędzej zamknie w garść świat ten, tak wielki, jak stoi,
Prędzej pięścią bez swojej obrazy ogniovi
Dobije, prędzej w sieci obłoki połowi,
Prędzej płacząc nad Etną łzami ją zaleje,
Prędzej niemy zaśpiewa, i ten, co szaleje,
Co mądrego przemówi: prędzej stała będzie
Fortuna, i śmierć z śmiechem w jednym domu siędzie,
Prędzej prawdę poeta powie i sen płonny,
Prędzej i aniołowi płacz nie będzie płonny,
Prędzej słońce na nocleg skryje się w jaskini,
W więzieniu będzie pokój, ludzie na pustyni,
Prędzej nam zginie rozum i ustanał słowa,
Niżli będzie stateczną która białogłowa.”

wżenie — włożyć; płonny — nieskuteczny, bezowocny,
plonny — wydający plon, przynoszący korzyść.

Daniel Naborowski
**(ur. w 1573 roku w Krakowie,
zm. w 1640 roku w Wilnie) to polski
poeta barokowy, dyplomata
i tłumacz, marszałek
dworu Bogusława Radziwiłła,
wyznawca kalwinizmu.**

„Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt, żywot ludzki słynie.”

https://www.youtube.com/watch?v=9-cUc_ujwrk

<https://www.youtube.com/watch?v=gYQfkyeOwq4>

„Krótkość żywota”

Godzina za godziną niepojęcie chodzi:

Był przodek, byłeś ty sam, potomek się rodzi.

Krótką rozprawa: jutro - coś dziś jest, nie będziesz,

A żeś był, nieboszczyka imienia nabędziesz;

Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt - żywot ludzki słynie.

Słońce więcej nie wschodzi to, które raz minie,

Kołem niehamowanym lotny czas uchodzi,

Z którego spadł niejeden, co na starość godzi.

Wtenczas, kiedy ty myślisz, jużeś był, nieboże;

Między śmiercią, rodzeniem byt nasz, ledwie może

Nazwan być czwartą częścią mgnienia; wielom była

Kolebka grobem, wielom matka ich mogiła.

Barok późny trwa od lat 80. XVII wieku do lat 30. wieku XVIII – tak zwane czasy saskie. Był to okres dramatycznego kryzysu kultury, a wraz z nim upadku piśmiennictwa. Prowadzone kampanie wojenne przyniosły wielkie zniszczenia kraju. Dotyczyło to także drukarń, stąd wiele dzieł z tamtego okresu pozostało tylko w rękopisach.

August II Mocny

**„Za króla
Sasa jedz,
pij i
popuszczaj
pasa”**

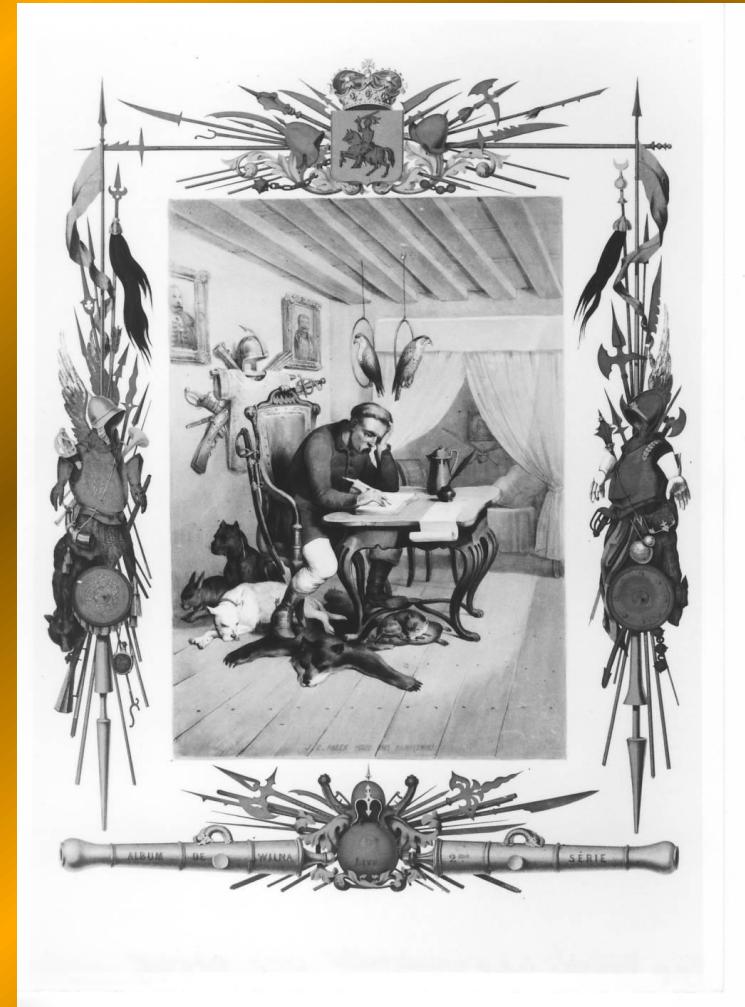

August III Sas

Nurt sarmacko - szlachecki był charakterystyczny dla szlacheckich dworów ziemiańskich. Jego twórcy przykładali ogromną wagę do rodzimych tradycji i rozwijali ideologię sarmacką. Najbardziej związani z tym nurtem byli **Jan Chryzostom Pasek** i **Wacław Potocki**.

Jan Chryzostom Pasek spisywał „*Pamiętniki*” najprawdopodobniej pod koniec życia (w latach 1690–1695). Dzielą się one na dwie części: lata 1655–1666 – żołnierska służba Rzeczypospolitej, lata 1667–1688 – żywot ziemiański (sprawy domowe i publiczne).

Pasek przyjął w swej relacji konwencję narracji gawędziarskiej z elementami języka potocznego, obrazowego, wplotł humor, dowcipy, rubaszne słownictwo. Posługiwał się często tzw. makaronizmami (mieszanań słów i wyrażeń polskich oraz łacińskich). „*Pamiętniki*” stały się źródłem pisarskiej inspiracji w XIX wieku np. dla Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Henryka Sienkiewicza.

„Kiedy na tę wojnę wyjeżdżała, pożegnawszy się z matką, wsiadła na konia; w oczach jej padł koń pod nim. Kiedy mu matka perswadowała, żeby zaniechał tej wojny, mówiąc, że to znak jest niedobry, odpowiedział, że to nogi końskie złe, ale nie znak. Przesiadła się tedy na innego; złamał się pod nim dyl w moście, znowu spadła z konia: i na to powiedział, że i dyl był zły. Jak to przecie te *praesagia* [wróżby] zwyczajnie rady się weryfikują.”

<https://www.youtube.com/watch?v=ofKxT75hudI>

<https://www.youtube.com/watch?v=vgA0csocDoo>

Wacław Potocki, jeden z głównych twórców barokowych w Polsce, poeta, epik, satyryk i moralista.

Autor eposu „Transakcja wojny chocimskiej” o zwycięskiej bitwie chocimskiej z Turkami w 1621 roku oraz zbioru „Ogród, ale nie plewiony”

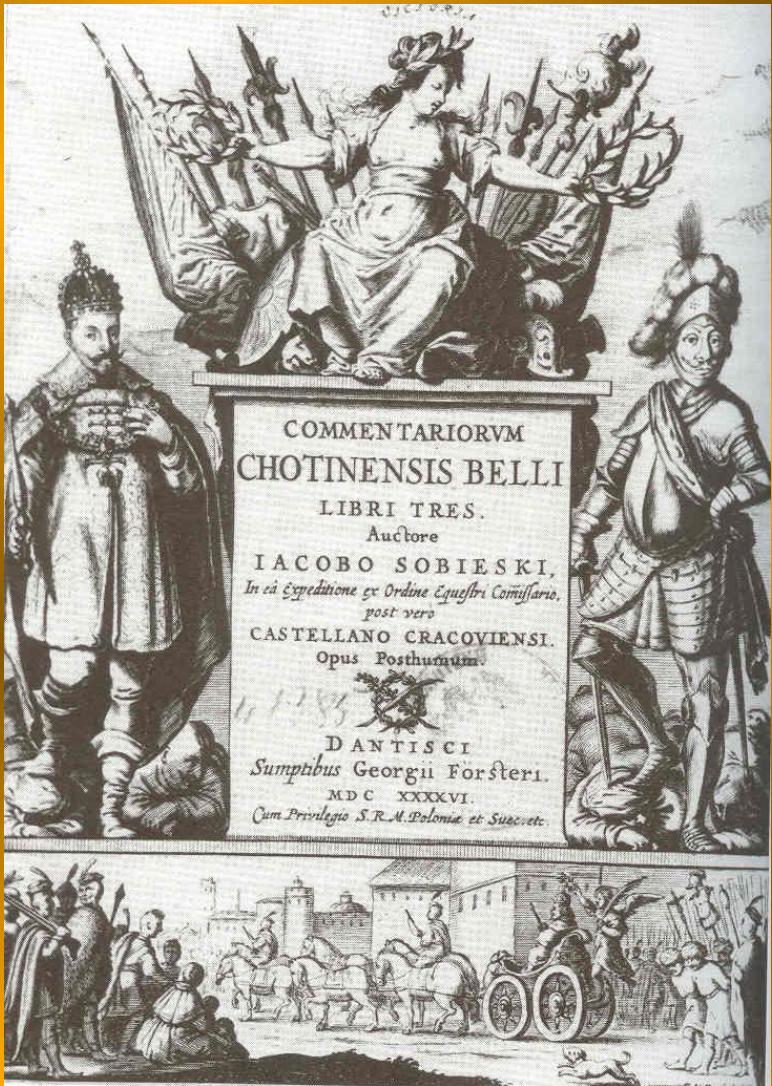

Józef Brandt „Bitwa pod Chocimiem”

„VETO ALBO NIE POZWALAM”

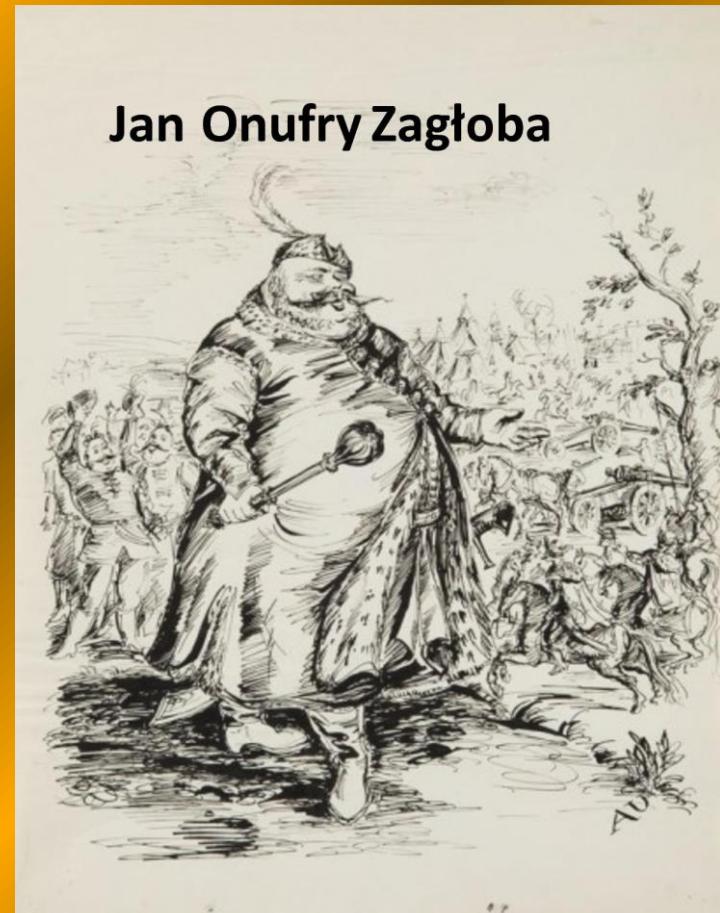
Powiedałem ci nieraz, miły bracie, że to
Po polsku: nie pozwalam, po łacinie: veto.
Wiem. Niechże wedle sensu swego kto
przekłada,
To będzie z łacińskiego: vae, po polsku:
biada.

Jakobyś rzekł: biada to, gdy zły nie pozwala
Na dobre i tym słówkiem ojczyznę rozwala.
Źle zażywasz, bękarcie, wolności sekretu,
Powetujeć pokusa kiedyś tego wetu.”

Sarmatyzm to prąd kulturowy polskiego baroku, który ukształtował się w drugiej połowie XVI wieku. Opierał się na przeświadczeniu, że polska szlachta pochodzi od starożytnego plemienia Sarmatów znad Morza Czarnego.

Ideałami sarmatyzmu szlacheckiego stały się: niczym nieskrępowana wolność, przywiązanie do korzeni, żarliwa religijność, waleczność, umiłowanie życia rodzinnego, gościnność. Z czasem prąd zaczął ewoluować w stronę ksenofobii – chorobiwej niechęci do obcych kultur - i megalomanii – przeświadczeniu o wyjątkowości narodu polskiego i wyższości nad innymi nacjami.

(Jan) Onufry Zagłoba – postać literacka stworzona przez Henryka Sienkiewicza, występująca we wszystkich częściach „Trylogii”. Jest on ucieleśnieniem stereotypu polskiego szlachcica: przejawia skłonność do trunków i mitomanii. Cechuje go wierność wobec towarzyszy, patriotyzm, dobroduszność i pomysłowość, która często ratuje go z opresji (słynne fortele).

Hanka Bielicka (jako stolnikowa Makowiecka)
i Mieczysław Pawlikowski (Jan Onufry Zagłoba),
„Pan Wołodyjowski” w reż. Jerzego Hoffmana

• „Jak mawiali starożytni:
kiedy w brzuchu pusto,
w głowie groch z kapustą.”

• „Zawszem mówił,
że gorzałka jeno tęgiej
głowie służy.”

Podgolona
czupryna

Strój szlachecki jest uznawany za polski strój narodowy, chociaż był wzorowany na ubiorach Tatarów i Turków.

SZLACHCIC W STROJU Z POŁOWY XVII W.

Szlachcic w kontuszu podbitym futrem, z futrzanym kołnierzem.

Zupan, czyli męska suknia z długim rzędem guzików zakładana pod kontusz

Kontusz, czyli rodzaj płaszczu z rozciętymi rękawami

Pas kontuszowy. Niektóre pasy miały długość nawet 4 m.

Nadzak

Pas i szabla, która
– podobnie jak strój
– wywodziła się z Turcji

Arcydzieło epistolografii

„Listy do Marysieńki” to listy pisane przez hetmana, a później króla Jana III Sobieskiego do kochanki, a później żony Marii Kazimiery d'Arquien, którą nazywa z listach Marysieńką. Po raz pierwszy zostały opublikowane w 1860 roku. Listy obejmują okres, kiedy Maria była żoną Jana „Sobiepana” Zamoyskiego, potem czasy jej wdowieństwa, wreszcie okres, kiedy już była żoną Jana Sobieskiego.

Listy powstały głównie w latach 1665–1683 – w czasie rozstań z Marysieńką, spowodowanych takimi wydarzeniami, jak np. wyjazdy Marysieńki do Paryża, kampania wojenna w latach 1675–1676 przeciwko Imperium Osmańskiemu oraz odsiecz wiedeńska w 1683 roku.

<https://www.youtube.com/watch?v=foKtJZabBMA>

<https://www.youtube.com/watch?v=BMjrIoxp7ho>

II Bitwa pod Chocimiem z 1673 roku, obraz Franciszka Smuglewicza

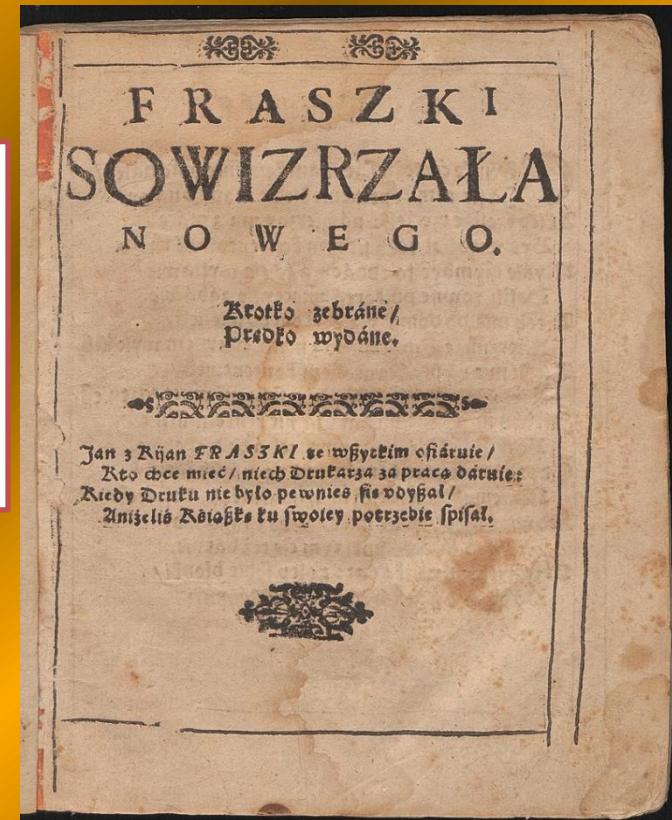
„Tak mi się twoja śliczność, moja złota panno, wbiła w głowę, że zawrzeć oczu całej nie mogłem nocy. P. Bóg widzi, że sam nie wiem, jeśli tę absence znieść będzie można; bo ażem sobie uprosił M. Koniecpolski, że ze mną całą przegadał noc tę przeszłą. Dziś ani o jedzeniu, ani o spaniu i pomyśleć niepodobna...”

(List z dnia 9 VI 1665)

Nurt sowizdrzalski to twórczość plebejskich, bezimiennych humorystów z końca XVI i 1 poł. XVII w., stojąca w opozycji wobec literatury warstw panujących. Ośmieszała mity i ideały kultury szlacheckiej, kościelnej i mieszczańskiej. Rozwinęła się głównie w Małopolsce w środowisku uniwersyteckim. Za najwybitniejszego reprezentanta literatury sowizdrzalskiej uznaje się Jana z Kijan.

ZAJĄCE

„Zającom-ech cybule posypał po drodze,
Skoro ją pozbierały, to płakały srodze.
Jako się upłakały, zamarzły im oczy,
Aż poślneły; tom je brał tak we dnie, jak w nocy.”

Dziękuję za uwagę

Giuseppe Arcimboldo, włoski manierysta